

HÜZNÜN KIYISINA

AHARON APPELFELD

İBRANİCE ASLINDAN ÇEVİREN: YUDİT SEVİNİR

livefa
yayınevi

Aharon Appelfeld, 1932 yılında, günümüzde Ukrayna ve Romanya arasında kalan Czernowitz, Bukovina yakınlarında doğdu. Annesi II. Dünya Savaşı'nın başlangıcında öldürülen Appelfeld babasıyla birlikte Transnistria toplama kamplarına gönderildi. Dokuz yaşında kamptan kaçmayı başaran Appelfeld sonraki üç yıl boyunca Ukrayna ormanlarında saklanıp karın tokluğuna köylüler için çalışarak hayatta kalma mücadelesi verdi. Savaş sona erdiğinde diğer hayatta kalanlarla birlikte önce İtalya'ya ardından da Filistin'e geçtiğinde on dört yaşındaydı. Ayrı düşmelerinden yirmi yıl sonra babasına İsrail'de kavuşan Appelfeld yeni bir dil ve isimle yeni bir hayata başladı. Kırk yılı aşkın yazarlık kariyeri boyunca Soykırım öncesi, esnası ve sonrasında Yahudilerin yaşadıklarına dair çok sayıda roman kaleme aldı. Aralarında Prix Médicis étranger, Nelly Sachs Preis, Premio Grinzane Cavour ve Premio Boccaccio Internazionale ile 2012 Independent Foreign Fiction Ödülü, 2016 Hemingway Ödülü'nün de bulunduğu çok sayıda ödüle layık görüldü. 2018 yılında hayata gözlerini yuman Appelfeld, 2013 Uluslararası Man Booker Ödülü finalistlerinden olup aynı zamanda Commander de l'Ordre des Arts et des Lettres (Sanat ve Edebiyat Nişanı) sahibiydi.

Yudit Sevinir, (d. 1960, İzmir). Ege Üniversitesi'nde İngiliz Dil ve Edebiyatı eğitimi aldı ve Tel Aviv Üniversitesinde dil üzerine yüksek lisansını tamamladı. T.C. Tel Aviv Büyükelçiliğinde medya takipten sorumlu İbranice ve İngilizce tercüman olarak görev yaptı. İngilizceden çevirdiği "Sosyal Mühendisin Maskesini Düşürmek" adlı kitap 2018 yılında yayınlandı. Serbest çevirmenlik yaptığı İzmir'de yaşamaktadır.

1

Adım Edmund, on yedi yaşındayım. İlkbahardan beri çoğu çıplak, bir bölümü seyrek bir bitki örtüsüyle kaplı şu tepelerin üzerinde ağır ağır ilerliyoruz. Ormandaki boş alanlar bizi zorluyor; ama biz, gizlenmeyi, yanılmayı, yere yakın durmayı, kör noktalardan yararlanarak düşmanı gafil avlamayı öğrendik. Düşman, acılı ve kararlı insanlarla karşı karşıya olduğunu biliyor; jandarma ve muhbir köylülerden yardım alan eğitimli askerlerini üzerimize gönderiyor. Ama biz kolay teslim olmayacağız.

Gün ışığı bizim için iyi değil, ama geceler bizden yana. Aslında geceleri de çok dikkatli olmalıyız, ama zamanla karanlığın avantajlarını öğrendik. Yaz gecelerinde pusuya yatmak gibisi yok: Her an tetiktesin, en ufak bir kıpırtıyı dahi hissedersin, her an bir panter gibi atlamaya hazır olursun.

Yaz bitince komutan burayı terk edip, su diyarına; bataklık ve göllere doğru ilerlemeye karar verdi. Bu karar en önemli gereksinimlerimizi karşılayan tarlalar ve meyve bahçelerinden bizi uzaklaştıracak olsa da başka avantajlar sağlayacaktı: Durgun sular ciddi bir engeldir ve hiçbir ordu, komuta merkezinden uzaktayken bataklıklarda zorlukla ilerlemeye pek istekli olmaz.

Gündüzleri siperlerde gizleniyor, geceleri ağır ağır, ama hiç durmadan ilerliyoruz. Geçen her gün bizi hedefe yaklaştırıyor. Birkaç gecedir suyun kokusunu almaya başlamamız bizi içten içe sevindirdi. Ama durup dinlenmek yok; düşman uyanık, bizi her an izliyor. Etrafımızı sararak su diyarına giden yolları kesmeye çalışıyor. Bizler ise düşmanı yanıltıyor, pusu kuruyoruz. Bugüne kadar yaptığımız ince hesaplar sonuç verdi ve çok fazla kaybımız olmadı, ama bu zorlu mücadelenin nasıl biteceğini kimse bilmiyordu.

Eylül ayının başında, dört bir yandan kayalarla çevrili Tanura Gölüne bakan tepeye ulaştık. Komutan salları hazırlaması için bir gün önce deneyimli bir ekip göndermişti. Nitekim görevliler hedefe ulaşmış, ağaçları kesip salları hazırlamışlardı. Geldiğimizde suyun üzerinde birkaç küçük sal bizi bekliyordu.

İlk salla karşı kıyıyı incelemek üzere birkaç savaşçı geçti. Bizler onları korumaya ve gerekirse yardım etmeye hazır vaziyette ilerleyişlerini izledik. Geçişleri sorunsuz oldu. Saldan inip dağıldıklarını ve araziye dikkatle taradıklarını gördük. İki saat sonra salları yüzdürmemiz için bize işaret verdiler.

Küçük sallar iki yaka arasında gidip gelerek insanları ve malzemeleri taşıdı. Bu arada, sahip olduğumuz donanım az değildi; çekiçler, bıçaklar, baltalar, testereler, mutfak eşyaları ve ihtiyaç malzemeleri vardı. Ama kaygılanacak bir şey yoktu, her şey düzgün paketlenmiş, zamanı gelince sözünü edeceğim Herman Kohen'in gözetiminde bizimle bir yerden bir yere geliyordu.

Gece yarısından sonra karşı kıyıdaydık. Bizi karşılayan sık bitki örtüsü ve ağır küf kokusundan burasının farklı bir yer olduğu hemen anlaşılıyordu.

Savaşçılara katıldığımdan beri tanınmayacak kadar değiştim. Komutanımız, eğer çaba gösterir, eğitimi aksatmadan sürdürür, emirleri harfiyen yerine getirirsek, yolun sonunda birer savaşçı olacağımızı vaat ediyor. Savaşçılar yakınmaz, dişini sıkar, kendini acındırmaz.

Daha bir yıl öncesine kadar okulda öğrenciydim; orta boylu, gözlüklü ve son eğitim yılına kadar derslerinde başarılı bir gençtim.

Çelişkiler içinde geçirdiğim son bir yıldan şimdi söz etmek istemiyorum. Zamanı gelince mutlaka her şey anlaşılacaktır, ama şunu söyleyeyim; ebeveynlerim derslerimin kötüye gitmesine çok üzül-müştü.

Lise yıllarım boyunca çok iyi notlarla dolu parlak karneler getirdim, ebeveynlerimin gurur kaynağıydım. Ama birdenbire yaşantımın rotası şaştı, annem ve babamın sessiz mutlulukları utanca dönüştü. Arada sırada okula çağrılıyor ama bu duruma tek bir gerekçe bile gösteremediklerinden müdür yardımcısının karşısında sadece susup kalıyorlardı.

Bu gidişata ebeveynlerim kadar öğretmenler de üzüldü, özellikle matematik ve Latince öğretmenlerim. Utanç içindeki babam umutsuzca “Ne oldu?” diye sorardı.

Hep aynı cevabı verirdim: “Hiçbir şey”.

“Neden eskisi gibi ders çalışmıyorsun, bir şey oldu mutlaka.”

Artık savaşın eşiğindeydik. İnsanlar sokaklarda koşuşturuyor, içine sıkıştıkları kapandan kurtulmaya çalışıyorlardı. Ancak ailem umutsuzluğa gömülmüştü. Derslerimin kötüye gitmesi, onları yaklaşan tehlikeden daha çok kaygılandırıyordu. Ben o zaman vicdanımı kaybetmişim, gözüm hiçbir şeyi görmüyordu. Annem ve babam kendi dünyalarında yaşıyor ve o dünyanın içinden uzanıp beni engelliyorlar, diye düşünüyordum. Hiçbir şey söylemedim, kendimi haklı göstermeye çalışmadım, ama istemeden yaralarına tuz basıyordum.

Şimdi onlar uzakta, ben buradayım. Son aylarda yaşadıklarım, bana ileride anlam kazanacak bir karabasandan başka bir şey değilmiş gibi geliyor. Beni suçlu bulacakları kesin, o yüzden emirleri yerine getirip kusursuz bir savaşçı olmak için büyük çaba gösteriyorum.

Talimler çok yorucu. Komutan yorgun düşenlere acımıyor ve bizden olağanüstü çaba bekliyor, güçsüz olmak diye bir şey yok. Komutanın isteklerini yerine getiremeyenler gözcülük yapıyor, mutfakta yardım ediyor, döşek hazırlamak için ağaçlardan ince dallar kesiyorlar.

Komutan bize *savaşçılar* diye sesleniyor. Talimlerde uzun koşullar, engel aşma, halat tırmanma, ormanlık ve bataklık bölgelerde doğru bir şekilde ilerleme, yük taşıma var. Birkaç kez yığıldım, bana yardım eden arkadaşlarım olmasaydı şüphesiz bütün bu zorluklara dayanamazdım.

Günün birinde suya bakıp aksimi görünce şaşırılmışım; kendimi tanıyamadım: Yüzüm dolmuş, pembeleşmiş, omuzlarım genişlemişti. Kuzu postundan yapılmış çiftçi paltomla, lise öğrencisinden çok genç bir çiftçiye benziyordum. Ellerim de nasır bağlıyordu. Eski tez canlılığımı yitirmiştim, artık farklı bir çeviklik bana yol gösteriyordu. Metal ve demiri büküyor, direkleri kırıyor, birkaç dakikada siper

kazıyordum. Ebeveynlerimin beni tanıyacağından kuşkuluydum, tanısalar acaba nasıl tepki verirlerdi? Bu değişim aslında gizliden gizliye bana mutluluk veriyordu. Eğitimde kazandığım her başarı, aldığım her iltifat göğsümü kabartıyor, savaş alanında düşmanla karşı karşıyayken komutanımı memnun edebileceğimi hissediyordum.

Su diyarı. Acaba burası daimî bir karargâh olarak mı kalacak, yoksa yolculuğun başlangıcı mı olacak? Şimdilik karanlığın aydınlıktan daha fazla olduğu bu yoğun bitki örtüsünün arasından ilerlemeye çalışıyoruz. Bazen ilerlemek bütün gücümüzle ağaç kesip yol açmak anlamına geliyor. Yakınmıyorum, zorlukları görevim, günahlarımın kefareti olarak kabul ediyorum. Talim ve pusular beni yıldırıyor. Günü gelince, ki bu pek uzak değil, orman yaratıkları hâline geleceğiz; ağaçlar ve çalılar geniş ve sıcak bir örtüyle üzerimizi örtecek.

Ama şimdi hayal kurma zamanı değil, silahları temizlemek, ayakkabılardan geriye ne kaldıysa onarmak daha elzem. Ayakkabılarımın yırtılan tabanlarını ipe bağladım. Hepimiz aynı durumdayız. Geceleri soğuk olmasa bize daha kolay gelecekti, ama soğuk ve nem hiç bitmiyor. Neyse ki içten içe yanan odun ateşi giysilerimizi biraz olsun kurutuyor.